

Opinions

Salvador Espriu va fer el càntic d'una declaració: «estimo a més amb un desesperat dolor aquesta meva pobra, bruta, dissortada pàtria.» Pere Quart, amb el seu admirable espinguet d'ironia, el va replicar: «Estimo a més amb un irrevocable amor aquesta meva , i nostra, bastant neta, envejada, bonica pàtria.» Més enllà d'aquest joc d'opinions poètic i amical, sobre Catalunya sempre s'han vist contrastos i/o contradiccions entre pensaments, opinions i tots els seus derivats. Joan Maragall i Miguel de Unamuno, per exemple, un a cada ribera de l'Ebre, varen opinar seriosament i civilitzada, sense coincidir, tot fent servir aquell principi d'alta civilització de no menysprear mai una opinió contrària a la pròpia. Catalunya sempre genera opinió.

Aquí mateix en tenim una mina en l'obra escrita que va deixar Josep Pla. Una mina que sembla inesgotable perquè ara –a 37 anys de la seva mort– acaba d'aparèixer la primera edició d'un seu llibre, *Fer-se totes les il·lusions possibles*. Es tracta d'un treball selectiu d'entre els papers pòstums de l'escriptor, pensats per ser publicats, molt ben conservats fins ara; s'han anat editant amb el bon nom i garantia d'obra dispersa. El nou volum de Josep Pla l'ha preparat Francesc Montero, de la Universitat de Girona, amb una presentació precisa i molt agraïda que situa el lector en l'espai i en el temps. Josep Pla, quan opinava, era contundent. Sobre Catalunya hi havia posat observació aguda i estima increïble. A les actuals circumstàncies vitals del país hi ha un capítol del llibre que comentem molt il·lustratiu. Josep Pla diu: «La personalitat catalana té el drama que no pot deixar d'ésser el que és. És en el subconscient del país, doncs, que la processó va per dins. En realitat ens trobem davant d'un dualisme irreductible, dolorós, lacerant, malaltís. De la malaltia nacional se n'ha de parlar sense equívocs, però també sense sentimentalismes. De vegades el català fuig de si mateix, fuig devers altres cultures, s'estrangeritza, es destrueix, fuig intel·lectualment i moralment. De vegades sembla un covard i d'altres vegades un orgullós ombradís. De vegades sembla patir de mania persecutòria i altres de fatxanderia. Alterna l'avidesa amb els sentiments de frustració constantment. De vegades és un conformista i d'altres un arrauxat. Les causes del nostre drama coincideixen amb la formació de la unitat espanyola i la lligada amb Castella.»

L'opinió de Josep Pla té coincidència amb la de l'historiador Jaume Vicens Vives, que a *Notícia de Catalunya* diu així: «El nostre comportament col·lectiu és presidit gairebé sempre pel seny i en determinades ocasions per la rauxa. Ens resistim a admetre aquell món tan diferent del nostre i restem corpresos davant seu amb una autèntica incapacitat per a copsar-ne les dimensions. Traiem forces de flaqueza i ens fem admirar per la força de les nostres mobilitzacions col·lectives. Quan la realitat ens desplaça sorgeixen l'enyor i la rebentada.»

I tot parlant d'opinions, la gent gran pot recordar que uns quants anys endarrere solien haver-hi il·lustres intel·lectuals castellans que s'expressaven favorablement sobre Catalunya i els catalans; eren unes opinions que resultaven agradables com a signe d'amistat. Tot allò s'ha estroncat. Algú hauria de pensar quin significat pot tenir aquest fet i –és clar– emetre'n una opinió ben serena.

